אף ברכו ומ"מ נברך עדיף דאמר רב אדא

בר אהבה אמרי בי רב תנינא ו' נחלקין עד י'

אי אמרת בשלמא נברך עדיף מש"ה נחלקין

אלא א"א ברכו עדיף אמאי נחלקין אלא לאו

ש"מ נברך עדיף ש"מ תניא נמי הכי שבין

שאמר ברכו בין שאמר נברך אין תופסין אותו

על כך יוהגקדנין תופסין אותו על כך

יומברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם י

לאו כיצד רבי אומר ובטובו הרי זה ת"ח

"ומטובו ה"ז בור א"ל אביי לרב דימי והכתיב

ומברכתך יברך (את) בית עבדך לעולם

בשאלה שאני בשאלה נמי הכתיב יהרחב

פיך ואמלאהו ההוא בד"ת כתיב תניא רבי

אומר בטובו חיינו הרי זה ת"ח יחיים הרי זה

בור 🤊 נהרבלאי מתני איפכא ולית הלכתא

כנהרבלאי אמר רבי יוחנן נברך שאכלנו

משלו הרי זה ת"ח ילמי שאכלנו משלו הרי זה

בור אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי

והא אמרינן ∘למי שעשה לאבותינו ולנו את

כל הנסים האלו א"ל התם מוכחא מילתא

מאן עביד ניםי קודשא ב"ה א"ר יוחנן 🕫 ברוך

שאכלנו משלו הרי זה ת"ח יעל המזון שאכלנו

הרי זה בור יא"ר הונא בריה דרב יהושע לא

םז א ב ג ד (ה) טוט"ע מו"ח סי קצב ס"ח: ה [מיי פ״ה מהלי ברכות הלכה ד]: סח ו טוש״ע או״ח סיי קלג

סעיף א: סט ז מייי שם הלי יד סמג

םש ז מיי שם הכי די קמת עשין כו טוש"ע אויים סיי קלד סעיף א: עשר מיי פ"ע מהלכות תפלה הלכה א ופיייב הלכה ה סמג עשין יע טוש"ע אויית סיי מ סעיף א

ומרי קלט סעיף ז]: עא ט מייי פ״ה מהלי ברכות הלי י סמג עשין כו טוש״ע או״ח סיי קלג סעיף א:

עב י מיי׳ שם הלכה יב סמג שם טוש"ע או"ח סיי קנה סעיף א: עג כ ל מיי שם הלי יא סמג שם טוש"ע או"ח

סיי קלג סעיף ד: עד מ נ מייי שם טוש"ע או״ח שם סעיף ה [ו]:

רבינו חננאל

ובא רב אדא בר אהבה לקיים דברי שמואל ודייק . מדקתאני ששה נחלקים ואומ׳ כל חבורת שלשה נברך ואל אמ׳ אין להם להחלק כי ששה צריכין והנוקרנין תופשין אותו על כך. פי׳ המדקדקים שלא בדבר צורך. ובלשון ערבי קורין אותו אלמנקאר, כגון תרנגול המנקר באשפה. ירושלמי: ובאיש לר' זעירא בגין דצווח ר' יעקב ב"ר אחא לר׳ חייא בר ווה נוקרא. אמר רבא הלכה כר"ע. הכי קיימא לן והילכתא בין עשרה בין מאה בין רבוא אומרים נברך אלקינו, ואם ירצה נברך אלקינו, ואם ירצה יאמר על המזון שאכלנו משלו, ואם אינו רוצה להזכיר על המזון הרשות בידו, אבל בשלשה לא יזכיר על המזון. מתנ". ג' שאכלו כאחת אינם רשאים שאכיו כאווו אינטן שאיט ליחלק. ואקשינן מאי קמ״ל הא תנינן חדא זימנא. ומשנינן הא קמ״ל כדר״ אבא אמר שמואל ששלשה שישבו לאכול אף על פי שכל אחד אוכל מככרו, אדם שבאו משלש חבורות של שלשה בני אדם, אינן ישאין ליחלק. [לישנא אחרינא וכר׳]. ה״ג ר״ח: אמר רבא בר שמואל הכי קתני. אף ברכו. שפיר דמי ומיהו טוב לו להיות בכלל המברכים: סנינה. אלא ש"מ גברך עדיף. לאו דוקא עדיף אלא כי הדדי נינהו ועדיף היינו חשוב ס כמו הקישא עדיף וג"ש עדיף פ׳ איזהו מקומן (ד' מח.) ר"ל דההיקש חשוב ואין לבטלו מפני הג"ש וה"נ קאמר נברך חשוב כמו ברכו ולפיכך לא יוליא עלמו מן הכלל והקונטרם

מוחק עדיף ומיהו אתי שפיר עדיף לדפיר: על המזון הרי זה בור. לדפתע להברך לבעל הבית המאכילו דאי לרחמנא למה הוא מזכיר מזון בלא מזון יש הרבה לברכו:

אמר רבא הלכה בר"ע. פירש ר״ח דהכי קיי״ל והלכך בין בעשרה בין במאה בין ברבוא אומר נברך אלהינו על המזון שאכלנו אבל בג' לא יזכיר על המזון כדאמר לעיל וגם בעשרה אם אינו רוצה להזכיר על המזון הרשות בידו ואומר ובטובו חיינו: שלשה שישבו לאכול באחד. אף על פי שהיו חלוקין בככר שכל אחד ואחד אוכל מככרו אינן רשאין ליחלק כלומר אף על פי שהן חלוקין בככרות וס"ד אין זה לרוף ולא חל עליהם חובת זימון אפ"ה

אינן רשאין ליחלק: מבל אי אקדימו ואומינו עלייהו בדובתייהו. פי׳ שאכל כל אחד מהשלשה והפסיק לשתים שהיו מסובין עמו עד הזן כדאיתא לעיל (דף מה:) פרח חובת זמון מעליהם כלומר פטורין מן הזמון ורשאין עתה ליחלק ורש"י לא פירש כן: שחלקוה

אמרן אלא בג' דליכא שם שמים אבל בעשרה דאיכא שם שמים מוכחא מילתא כדתנן כענין שהוא מברך כך עונין אחריו ברוך ה' אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו: אחד עשרה ואחד עשרה רבוא: הא גופא קשיא אמרת אחד עשרה ואחד עשרה רבוא אלמא כי הדדי נינהו והדר קתני במאה אומר באלף אומר ברבוא אומר אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' יוםי הגלילי הא ר"ע דתנן ר' יוםי הגלילי אומר לפי רוב הקהל הם מברכין שנאמר במקהלות ברכו אלהים: אר"ע מה מצינו בבית הכנסת וכו': ור"ע האי קרא דרבי יוםי הגלילי מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא "היה ר' מאיר אומר מנין שאפי' עוברין שבמעי אמן אמרו שירה על הים שנאמר במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל ואידך ממקור נפקא אמר רבא החלכה כר"ע תוספאה יהני ג' דכרכי רפתא בהדי הדדי וקדים חד מינייהו ובריך לדעתיה

סייעתא לשמואל: ששה נחלקין. אם רצו ליחלק לשתי חבורות ולזמן אלו לעלמן ואלו לעלמן רשאין הן שהרי יש זימון כאן וכאן: עד עשרה. כלומר וכן ז' וכן ח' לשתי חבורות וכן ט' לשתי חבורות או לשלשה עד עשרה אבל אם היו עשרה חלה עליהן

הזכרת השם ואם יחלהו לא יהיה שם

הזכרה אין נחלקין עד שיהיו שם עשרים: ה"ג וחי חמרת ברכו עדיף אמאי ששה נחלקין. אם ירצו הא מעיקרא יכולין לומר ברכו והשתא תו לה המרי: הלה להו ש"מ. הף ברכו קאמר מתני׳ וכיון דמתני׳ אף ברכו האמר מסתברא היא שטוב לו לאדם להיות מן המברכים וסייעתא דשמואל. וגירסה הכי היתה ששה (ג) עד עשרה ואי אמרת ברכו דוקא אמאי ששה נחלקין אלא לאו ש"מ אף ברכו ש"מ: תנ"ה. דמתני' אף ברכו קאמר: והנקדנין. דווקנין תופסין אותו על שהוליא עלמו מן הכלל: ומטובו הרי זה בור. שממעט בתגמוליו של מהום דמשמע דבר מועט כדי חיים: בשחלה שחני. שהשוחל שוחל כעני על פתח שאינו מרים ראש לשאול שאלה גדולה: הרחב פיך. לשחול כל תחותך: חיים ה"ו בור. דהוליא עלמו מן הכלל: מתני איפכא. חיים עדיף שכולל את כל באי עולם: נברך שאכלנו משלו. משמע שהוא יחידי שהכל אוכלים משלו: למי שחכלנו משלו. משמע מרובים הן זה זן את זה וזה זן את זה ולפי דבריו מברך את בעל הבית: התם מוכחה מילחה. דבמעשה נסים ליכא למימר מרובין: כדתנן על המזון שחכלנו. ולח קתני (ד) משלו: וחידך. עוברים ממקור נפקא ואנן ממקהלות דרשינן: הלכה כר"ע. בבהמ"ז דחחד עשרה ואחד עשרה רבוא: מברכינו מלתה מלתה. ריש גלותה מחריך בסעודתו ואנן כל ג' וג' שגמרו סעודתן מזמנין בקול נמוך ויושבין אחר הברכה עד שגמר ריש גלותא ויזמנו הוא והיושבין אללו בחול רס. ולקמן פריך וניפקו בברכה דריש גלותה: שמע ריש גלותה. אם היו מזמנין י' י' היה לריך המברך להגביה קולו וישמע ריש גלותא ויחרה לו שאנו עושין חבורה לעלמנו בפרהסיא. אע"ג דמפקי נפשייהו מידי זמון של הזכרת השם וכי הדר מזמן ריש גלותא בהזכרת השם לאו אינהו נפקי ביה כדאמר רבה תוספאה דאין זמון למפרע אפ״ה ניחא להו בהכי משום דאוושי כולי עלמא שהיו שם מסובין רבים ואין קול המברך נשמע: ובריך לדעסיה. לעצמו בלא זימון: למפרע. משבירך וידי זמון לא ילא: פסיא. כלי חרם כדאמר (ע"ז ד' לג:) הני פתיותה דבי מכסי: בהדי פלוגתה למה לך. טוב לך לאחוז דברי רבי ישמעאל שאף ר"ע מודה דכי אמר המבורך טפי עדיף אלא שאין לריך: בותבי' אינו רשאיו ליחלה אינן רשאין ליחלק. דאיתחייבו להו בזמון: וכן ד'. אין הג' מומנין והיחיד יחלק מהם דאיהו נמי איקבע בחובת זמון: ששה נחלקים. כדי זמון לכאן וכדי זמון

[תוספתא פ"ה ה"כ], ב) וגרי הערוך והנקרנין פי בי הערוך והנקרנין פיי
המדקדק שלא בדבר לורך
ובלשון ערבי קורין אותו
אלתנקר כגון כגון תרנגולת
המנקר באשפה ערוך ערך
נקר], ג) מוספתא פ״א ה״ח, ד) [סנהדרין יו:], ה) [פסחים י) [פפאלין יו:], ש) [פפאלי קטו:], ו) [דמתחזי כמאן דמבכך ליה למזון רי"ף ורא"ש], ו) כמובות ו: [סוטה ל:], ה) [לעיל מה:], ט) [פסחים פח. מגילה יד: עו"ג טו: ע"ם פירש"י לשבת], י) [לעיל מה:], כ) [ע" חולין כו רים ע"א], () שייך לע"ב,

תורה אור השלם

 וְעַתָּה הוֹאֵל וּבְרַךְּ אֶת בֵּית עַבְדְּךְּ לִהְיוֹת לְעוֹלְם לְפָנֶיךְ בִּי אַתָּה אֲדֹנֶי לְפָנֶיךְ כִּי אַתָּה אֲדֹנֶי אַלֹהִים דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךְּ יְבֹרֶךְ בֵּית עַבְדְּךְ לְעוֹלְם: שמואל ב ז כט אַנֹבִי יִיְ אֱלֹהֶיךְ הַמַּעַלְךְּ .2

מַאָרֶץ מִצְרָיִם הַרְחָב פִּיךְ וַאֲמַלְאַהוּ: תהלים פא יא 3. בְּמַקְהַלּוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים יְיָ מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל: תהלים סח כז

הגהות הב"ח

(ל) גם' א"ר יוסן ברוך שאכלנו. נ"ב ובאשר"י (מגיה) [הגירסא] בברך וקאי דרי יוסנן על נברך: (2) שם אבל זכי מככר! לעצמ אינן אמל זכר מככר! לעצמ אינן חבח וכרי מככרו נענמו חינן רשאין ליחלק) תא"מ ונ"ב כך היא גיי האלפסי: (ג) רש"י ד"ה אלא לאו וכרי ששה גחלקין עד עשלה: (ד) ד"ה בדתנו וכו' משלו נ"ב באשר"

הגהות הגר"א

[א] גפ' ל"א אמר ר' אבא. נ"ב כאן גי' מתחלפות הרא"ש ל"ג לה ורי"ף ל"ג לראשונה:

מוסף רש"י

מניין שאפילו עוברין כו' שנאמר במקהלות. כשנקהלו על היס, ממקור ישראל. לף לותס שנמקור סוטה לא.). פתיא אוכמא. כלי שחור כמו (ע"ז לג:) הני פתוותא דבי מיכסי אוכמא, שנשתחר ע"י מלאכה, כלומר נס אתה רגיל ותדיר בתורה, כמו (לעיל כת.) מכוחלי ביתך כמו (לעיל כת.) מכוחלי ביתך ניכר שפחמי אתה, חכמה מפוארה בכלי מכוער (ערי תענית ז.) דרכן של חלמידי חכמים שמלטערין על לימוד חורה ואינם מכבסים בגדיהם (נו"ז מו").

רבינא ורב חמא בר בוזי אקלעו לבי ריש גלותא קם רב חמא וקא מהדר אבי מאה א"ל רבינא לא צריכת הכי אמר רבא הלכה כר"ע אמר רבא יכי אכלינן רפתא בי ריש גלותא מברכינן ג' ג' וליברכו י' י' שמע ריש גלותא ואיקפד וניפקו בברכתא דריש גלותא איידי דאוושו כ"ע לא שמעי אמר רבה אינון נפקין בזמון דידיה איהו לא נפיק בזמון דידהו ⊕לפי שאין זמון למפרע: ר' ישמעאל אומר: רפרם בר פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גיבר קם קרא בספרא ואמר ברכו את ה' ואשתיק ולא אמר המבורך אוושו כ"ע ברכו את ה' המבורך אמר רבא פתיא "אוכמא בהדי פלוגתא למה לך ועוד "הא נהוג עלמא כרבי ישמעאל: כותני" מ"ג' שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק וכן ד' וכן חמשה ו' נחלקין עד עשרה ועשרה אין נחלקין עד כ' ישתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו מצטרפין לומון ואם לאו אלו מומנין לעצמן ואלו מומנין לעצמן אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחכ"א מברכין: גם' מאי קמ"ל תניגא חדא זימנא יג' שאכלו כאחת חייבין לזמן הא קמ"ל כי הא דאמר רבי אבא אמר שמואל יג' שישבו לאכול כאחת ועדיין לא אכלו איגן רשאין ליחלק (0 ל"א אמר רבי אבא או אמר שמואל הכי קתני לג'

שישבו לאכול כאחת אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מככרו אינן רשאין ליחלק

אי נמי כי הא דרב הונא דאמר רב הונא מג' שבאו מג' חבורות אינן רשאין

ליחלק אמר רב חסדא והוא שבאו מג' חבורות של ג' בני אדם יאמר רבא

לכאן: עד עשרה. אבל עשרה אין נחלקים דאיתחייבו להו בזמון הזכרת השם עד שיהו עשרים ואז יחלקו אם ירצו לשתי חבורות: גמ' ג' שבאו משלש הבורות. וכדמסיים רב חסדה שבחו מג' חבורות של ג' בני חדם בכל חבורה ונתחייבו אלו בזמון ועמד אחד מכל חבורה ונלטרפו שלשה לחבורה אחת חייבין לזמן ואינן רשאין ליחלק שכבר הוקבעו ואפי׳ לא אכלו אלו השלשה משנטטרפו יחד שכבר גמרו סעודתן עם הראשונים: